

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ РІШЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИХ ЗАДАЧ ОПЕРАЦІЙ З ВЕКСЕЛЯМИ

Сучасні інформаційні технології ведення обліку включають великий набір типових рішень для основних ділянок обліку з адаптацією їх до сучасних умов господарювання. Проте, при організації обліку виникають проблеми у рішенні обліково-аналітичних задач.

На підприємствах усіх форм власності важливим завданням є отримання максимальних результатів господарської діяльності та дотримання розрахункової дисципліни. Вексель часто виступає як фінансовий інструмент і його використовують у господарському обороті. Раціональні технології обліково – аналітичного процесу вексельних операцій дозволяють врахувати цільову направленість та підбір адекватних засобів реалізації методів розв’язання обліково – аналітичних завдань і підвищити ефективність та економічність обробки даних.

Дослідженням питань автоматизації системи обліку займалися відомі вітчизняні вчені Івахненко С.В., Бутинець Ф.Ф., Болюх М.А., Бурчевський В.З., Гужва В.М, Кондратова С.С., Пономаренко В.С. та ін.. Значна увага приділяється питанням дослідження методології автоматизації обліку в цілому та застосуванню комп’ютерних технологій для обліку, аналізу, контролю господарських операцій.

На підприємствах України векселі використовують у господарській діяльності з метою здійснення розрахунків за товари (роботи, послуги), оформлення заборгованості по податках, зборах (наприклад податкові векселі), проведення зарахування заборгованості (при індосаменті простого і переказного векселя); як інструмент комерційного кредиту, що передбачає плату за відстрочення платежу, цінних паперів, що куплені за грошові кошти (за договором міни), обліку в банку з метою отримання грошових коштів до настання терміну погашення за векселем [1].

Для рішення обліково-аналітичних задач операцій з векселями необхідна комп’ютерна інформаційна система з дотриманням принципів системності, комплексності, оперативності, точності, прогресивності, динамічності [2; 5].

В основі комп’ютерної інформаційної системи обліку та аналізу лежать розв’язання обліково-аналітичних задач, об’єднаних у комплекси, які включають окремі ділянки обліку. Комплекс задач характеризується визначеним економічним змістом, веденням затверджених синтетичних рахунків, первинними та зведеними документами, взаємопов’язаними алгоритмами роз-

рахунків, а також методичними матеріалами й нормативними документами конкретної ділянки обліку.[2; 4; 5]. Інформаційно-пошукові засоби здійснюють пошук документів, які містять потрібні дані, на основі яких формують запити до баз даних і відображення результатів їх виконання [5].

Процес вирішення аналітичних задач передбачає окрім постановки задачі та наявності технічних засобів, здійснення формалізованого опису задач аналізу за єдиними принципами побудови умовних позначень показників [2; 5].

Двоїста природа векселя накладає відбиток на порядок його відображення у фінансовому обліку. Вартість векселя, як боргового (розрахункового) документа, залишається незмінною протягом усього його «життя», однак його вартість, як цінного паперу, на ринку змінюється. При використанні векселя підприємством як боргової розписки, на рахунках обліку відображають його номінальну вартість.

За останні роки найбільш поширеними вважаються комп'ютерні програми фірми "1С" (1С:Підприємство – 1С:Бухгалтерія, версії 7.7 та 8.0. (далі 1С), Парус, Галактика, Бест [2,3].

У типовій конфігурації 1С: Підприємство («Бухгалтерський облік для України») не передбачено спеціальних засобів для роботи з векселями. Щоб вирішити це завдання без допомоги розробників, слід використовувати «типові операції».

Коригуванню також підлягає довідник «Цінні папери». У довіднику «Місця зберігання» для зручності створюється запис «Векселі» для типових операцій з векселями «за замовчуванням», а довідник «Цінні папери» редагується.

У типовій конфігурації довідник «Цінні папери» містить інформацію про вид цінного паперу (акція, облигація, депозит, вексель, інший), емітента і дату погашення (рис. 1).

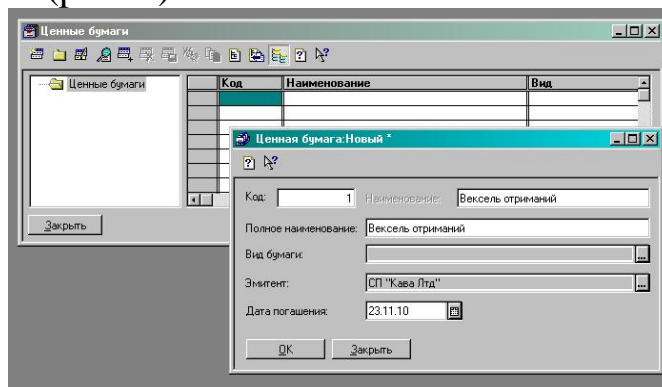

Рис 1. Довідник «Цінні папери»

При бездисконтних операціях суму векселя відображають в обліку за номінальною вартістю, а при застосуванні дисконту за купівельною чи продажною вартістю. Водночас, необхідна інформація про номінальну вартість векселя, за якою вексель пред'являють до платежу і за яку несуть солідарну відповідальність індосанти. У переказному векселі, який підлягає

оплаті за пред'явленням або в певний термін, може бути обумовлено, що на належну до сплати суму нараховуватимуться відсотки.

Тому, в довідник «Цінні папери» додається інформація про номінальну вартість цінних паперів і відсотки. Для отримання звітів про непогашені векселі в порядку дати погашення необхідно увімкнути сортування за реквізитом «Дата погашення». Подвійне натиснення на цьому реквізиті (у дереві об'єктів) відкриє вікно властивостей. Відображення операцій з векселями в обліку програма «1С:» дозволяє створити деревоподібний список типових операцій і використати його для складання програми.

Під програмним продуктом аналітичного процесу розуміють сукупність математичного апарату алгоритмізації, вибору мови програмування, розробки програми, створення пакетів прикладних програм..[4; 5]

Для проведення аналізу та оформлення його результатів на підприємствах використовують текстові редактори (MICROSOFT WORD, MICROSOFT PERFECT, WORD STAR, СТИЛЬ)..

Багато функціональних задач з аналізу (у тому числі операцій з векселями) потребують табличної компоновки даних з підрахуванням підсумків по різноманітних групах і розділах даних, наприклад при складанні відомостей про нараховані відсотки за векселями, про довгострокову та поточну заборгованість за векселями та ін..). Для збереження і обробки інформації, яку належить подавати в табличній формі, використовують спеціальні програмні продукти, які називають табличними процесорами, або електронними таблицями. Вони дозволяють не тільки створювати таблиці й автоматизувати обробку табличних даних, виконувати різноманітні розрахунки, складати діаграми. Найчастіше для цього користуються табличним процесором Excel, який уможливує встановлення структурних взаємовідносин між такими інструментами фінансового обліку, як рахунки, Головний журнал і Головна книга, тобто обробку потоку інформації про наявність цінних паперів, доходів та зобов'язань за вексельними операціями за допомогою робочих книг і аркушів Excel та макросів Visual Basic for Application (VBA). При цьому є можливість імпортувати вхідні дані з фінансового обліку та звітності, а також із сформованої бази даних зовнішньої інформації.

Програмні продукти „1С” дозволяють провести доволі гнучкий аналіз операцій з векселями при використанні даних обліку, для чого використовують Звіт «Аналіз субконто» відповідних рахунків (субрахунків) (34 «Короткострокові векселі одержані»; 51 «Довгострокові векселі видані»; 61 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями»; 62 «Короткострокові векселі видані», 373 «» Розрахунки за нарахованими доходами»; 684 «Розрахунки за нарахованими відсотками».), а також стандартні звіти.

Звіт „Аналіз субконто” використовують в тих випадках, коли для видів субконто, пов'язаних з кількома синтетичними рахунками, з допомо-

гою оборотно-сальдової відомості по певному рахунку не можна отримати вичерпної інформації про обороти та результати за субконто.

Програмне забезпечення економічного аналізу має специфіку, оскільки; а) аналітичні завдання передбачають комплексний характер дослідження процесу, тобто високу концентрацію аналітичних процедур; б) аналіз повинен ґрунтуватися на максимальній оперативності отримання результатів; в) існує багатоваріантність форм і змісту результатних даних, яка обумовлена інформаційними погребами користувачів різних рівнів управління; г) висока значимість результатної інформації для прийняття управлінських рішень передбачає автоматизовану перевірку її достовірності; д) необхідність урахування різноманітних джерел інформації.[2; 4;6]. Тому програми повинні бути гнучкими щодо внесення доповнень і мати високий рівень сегментації (модульності).

В умовах загострення інформаційних потреб щодо стану розрахунків та зобов'язань підприємств закономірним є необхідність поєднання в одному програмному продукті облікових і аналітичних модулів за вексельними операціями. Це можна розглядати як один із кроків удосконалення організації даної ділянки обліку.

Використання інформаційних технологій сприяє підвищенню методичного рівня облікового-аналітичних процесів і створенню оптимальної організаційної моделі обліку вексельних операцій.

Література:

1. Бухгалтерський облік в Україні. Навч. посібник. За ред. Р.Л. Хом'яка. – 4-ге вид., доп. і перероб. – Львів: Національний університет «Львівська політехніка», «Інтелект-Захід», 2006. – 820с.
2. Гужва В.М. Інформаційні системи і технології на підприємствах. Навчальний посібник. – К.: КИЕУ, 2001.-400с.
3. Інформаційні системи бухгалтерського обліку: Підручник для студентів ВНЗ спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» /, С.В.Іваненко, Ф.Ф.Бутинець Т.В.Давидюк, Т.В.Шахрайчук. За редакцією проф..Ф.Ф.Бутинця. – Житомир: ПП “Рута”, 2002. – 544с.;
4. Інформаційні системи і технології в економіці. Посібник / За редакцією проф. В.С.Пономаренка. – К. Видавничий центр "Академія", 2002. -544с.
5. Економічний аналіз: Навч.посібник/М.А.Болюх, В.З.Бурчевський, М.І.Горбатюк та ін./За ред.акад.НАНУ, проф.. М.Г.Чумаченка. – Вид. 2-е, перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2003. – 556 с.
6. Інформаційні технології[Електронний ресурс].–Режим доступу :URL:http://www.bezreferata.com/ukr/r8008/Informaciini_tehnologiy_obraoblennja_ekonomichnoy_informaciy.html.